

Ζητήματα εφαρμογής του Ν.3904/2010

Παρέμβαση σχετική με την τροποποίηση του άρθρου 497 ΚΠΔ

του Θεόδωρου Π. Μαντά

Μετά την τροποποίηση που επέφερε το άρθρο 27 του Ν. 3904/2010, το περιεχόμενο του άρθρου 497 ΚΠΔ διαμορφώνεται ως ακολούθως:

- A.** Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της εφέσεως χορηγείται αυτοδικαίως εφόσον επιβληθεί ποινή φυλακίσεως έως τριών ετών (παρ. 2)
- B.** Εφόσον η επιβληθείσα ποινή είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, η χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος αποτελεί τον κανόνα, εκτός εάν το δικαστήριο κρίνει αλλιώς (παρ. 3)
- Γ.** Εφόσον επιβλήθηκε ποινή πρόσκαιρης καθείρξεως, η κρίση για το αν η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα ανήκει στο δικαστήριο, το οποίο με ειδική αιτιολογία και εφαρμόζοντας τα κριτήρια της παραγράφου 8 αποφασίζει αμέσως μετά την απαγγελία της απόφασης (παρ. 4)
- Δ.** Στην περίπτωση που ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε με απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, σε ποινή στερητική της ελευθερίας και άσκησε έφεση, η οποία δεν έχει ανασταλτική δύναμη, μπορεί να υποβάλλει αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης, μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου (παρ. 7)

Ως προς τα ανωτέρω, παρατηρητέα είναι τα εξής:

A. Ως προς το αυτοδίκαιο ανασταλτικό αποτέλεσμα της εφέσεως για ποινές φυλακίσεως έως τριών ετών:

Με μία πρώτη ανάγνωση διακρίνεται εμφανώς η αύξηση του ανωτάτου ορίου πλαισίου ποινής, όπου η έφεση έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα. Απαιτείται πλέον καταδικαστική απόφαση με ποινή φυλακίσεως μέχρι τρία έτη, από έξι μήνες, που ίσχυε προ των τροποποιήσεων του νέου Νόμου. Η νέα νομοθετική πρόβλεψη αφαιρεί από το δικαστή τη διακριτική ευχέρεια να κρίνει επί της χορηγήσεως ή μη του ανασταλτικού αποτελέσματος της εφέσεως, σε περίπτωση που επιβληθεί ποινή μικρότερη των τριών ετών, τότε και η άσκηση της εφέσεως έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα, χωρίς να του παρέχει ως αντιστάθμισμα κάποια ασφαλιστική δικλείδα. Η

τροποποίηση, των κριτηρίων, που αφορούν την χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος μπορεί να ήρθε ως επακόλουθο του συμπεράσματος ότι «... τα ποινικά μας δικαστήρια δεν χορηγούν, ιδίως επί των κακουργημάτων, ούτε ανασταλτικό αποτέλεσμα στην ασκηθσομένη έφεση ούτε αναστολή εκτελέσεως στην ασκηθείσα έφεση. Η πρακτική αυτή είναι, πέραν των συνεπειών που παράγει σε ουσιαστικό επίπεδο, ασυμβίβαστη τόσο προς το ισχύον εισέτι τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, όσο και προς την κατοχύρωση τον δευτέρου βαθμού δικαιοδοσίας...», ωστόσο, όπως κάθε θεσμός που χρησιμοποιείται με διαχειριστικό τρόπο, καταλήγει να λειτουργεί αυτοανααι-ρετικά, οδηγώντας σε αντίθετα αποτελέσματα. Έτσι, προκειμένου τα δικαστήρια να επιβάλλουν μια ποινή που να γίνεται αισθητή από το δράστη και να εξασφαλίσουν την εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης, θα πρέπει να αυξάνουν τη διάρκεια της στερπητικής της ελευθερίας ποινής. Όταν η μικρότερη στερπητική της ελευθερίας ποινή του επιβάλλεται προκειμένου να εκτιθεί είναι τουλάχιστον μεγαλύτερη των τριών ετών, οι μεσαίες ποινές είναι κατ' ανάγκη πολύ υψηλότερες. Το υψηλό σπ-μείο εκκίνησης της στερπητικής της ελευθερίας ποινής που θα εκτιθεί πράγματι συμπαρασύρει και τις επόμενες σε βαρύτητα ποινές προς τα πάνω.

Β. Ως προς την καταρχήν χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος για ποινές μεγαλύτερες των τριών ετών, εκτός εάν το δικαστήριο κρίνει διαφορετικά:

Η απαλοιφή, εν προκειμένω, των κριτηρίων για τη χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος της εφέσεως, αποτελεί αστοχία, εφόσον το δικαστήριο αρκεί να αναφέρει στην απόφασή του, ότι «το δικαστήριο κρίνει να μην έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα η έφεση που θα ασκήσει ο κατηγορούμενος», χωρίς να παραθέσει κάποια ειδικότερη αιτιολογία.

Γ. Ως προς την εισαγωγή των κριτηρίων της παραγράφου 8

Όπως προκύπτει από την παράγραφο 8, η κρίση προκειμένου για την αναστολή εκτελέσεως της πρωτόδικης απόφασης, ενόψει ασκηθείσας εφέσεως, αποσυνδέεται, ουσιωδώς, από την πρόκληση υπέρμετρης και ανεπανόρθωτης βλάβης (η οποία αποτελούσε προϋπόθεση κατά το προϊσχύον δίκαιο) και ερείδεται πλέον στα αντικειμενικά κριτήρια, που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 282 ΚΠΔ για την επιβολή της προσωρινής κράτησης. Ειδικότερα, για την απόρριψη αιτήσεως αναστολής πρέπει καταρχήν να κριθεί αιτιολογημένα από το Δικαστήριο ότι οι περιοριστικοί όροι δεν αρκούν και -εφόσον υπάρξει τέτοια κρίση- σωρευτικώς θα πρέπει να υπάρχει και η συνδρομή ενός εκ των, διαζευκτικά αναφερόμενων, κριτηρίων, ήτοι:

- α)** της μη υπάρξεως γνωστής και μόνιμης διαμονής στην χώρα,
- β)** του να έχει προβεί ο καταδικασθείς σε προπαρασκευαστικές της φυγής του ενέργειες,
- γ)** του να έχει υπάρξει κατά το παρελθόν φυγόποινος,
- δ)** του να έχει υπάρξει κατά το παρελθόν φυγόδικος,
- ε)** του να έχει κριθεί ένοχος για απόδραση κρατουμένου,
- στ)** του να έχει κριθεί ένοχος παραβίασης περιορισμών διαμονής,

εφόσον από αυτά προκύπτει σκοπός φυγής του ή πιθανότητα, αν αφηθεί ελεύθερος, να διαπράξει νέα αδικήματα, όπως αυτή συνάγεται είτε από την ύπαρξη προηγούμενων καταδικαστικών αποφάσεων είτε από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, για την οποία καταδικάσθηκε.

“ Περαιτέρω, κατά το εδάφιο β της παραγράφου 8 του άρθρου 497 ΚΠΔ, η διαπίστωση προκλήσεως υπέρμετρης και ανεπανόρθωτης βλάβης, η συνδρομή της οποίας λειτουργεί θετικά, χωρίς -όμως- η έλλειψή της να αποτελεί λόγο μη χορήγησης αναστολής, συνδέεται με το ότι η εκτέλεση της απόφασης έχει να κάνει με το ότι αυτή εμφανίζεται μη συμβατή με τις αρχές της αναλογικότητας, αποτελώντας υπέρμετρα επαχθές μέτρο.

Η προϊσχύουσα μορφή της παραγράφου 7 του άρθρου 497 ΚΠΔ έθετε ως κριτήρια προκειμένου να διαταχθεί η αναστολή εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης, μέχρις ότου εκδοθεί η τελεσίδικη απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, στην περίπτωση άσκησης εφέσεως χωρίς ανασταλτική δύναμη, τα εξής: την ιδιαίτερη επικινδυνότητα του κατηγορουμένου, το στοιχείο της υποτροπής, την υποψία φυγής, και το βάσιμο φόβο τέλεσης νέων αξιολογίων πράξεων, με συνεκτίμηση των στοιχείων της υπέρμετρης και ανεπανόρθωτης βλάβης για τον ίδιο ή την οικογένειά του μέχρι την έκδοση της δευτεροβάθμιας απόφασης. Η απαλοιφή της προϋπόθεσης της ανεπανόρθωτης βλάβης, ως αναγκαίου όρου για την χορήγηση της αναστολής εκτέλεσης, είναι επιδοκιμαστέα, εφόσον:

- α)** η απόδειξη της συνδρομής της είναι ιδιαίτερα δυσχερής για τον αιτούν τα σε κάποιες περιπτώσεις,
- β)** η αοριστία της εν λόγω ρήτρας μπορούσε να αποβεί ιδιαίτερος άδικη για τον αιτούν τα, γεγονός που αποδεικνύεται ευχερώς από την έως τώρα ελλιπή αιτιολόγηση των σχετικών απορριπτικών αποφάσεων επί αιτήσεων αναστολής, λόγω μη συνδρομής του στοιχείου της υπέρμετρης και ανεπανόρθωτης βλάβης.

Δεν αποκλείεται ωστόσο η θετική της λειτουργία σε περίπτωση που διαπιστωθεί η συνδρομή της π.χ. όταν ο αιτών ή μέλος της οικογένειάς του βρίσκεται *ante portas* του θανάτου.